

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A

Anul școlar 2018 – 2019

Probă scrisă

Limba și literatura română

Model

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

SUBIECTUL I

(40 de puncte)

Citește următorul text:

De aproape cincizeci de ani, orologiul* cel mare din turnul școlii supraveghea cu cadranele sale cele patru puncte cardinale; de aproape cincizeci de ani, acele sale enorme indicau fără greșeală ora exactă. Rareori, iarna, în timpul viscolelor, zăpada cotropitoare oprea mersul lor pe cadranul dinspre soare răsare, iar primăvara, hulubii*, sau ciorile, sau alte zburătoare, în zbenguiala lor, grăbeau mersul vreunui minutar. Dar de fiecare dată, moș Timofte Păstrăvanu, paznicul școlii, care-și începuse meseria aceasta încă de pe vremea instalării marelui ornic, și care, așa cum spuneau elevii din clasele superioare, și-o va încheia doar odată cu oprirea definitivă a ceasului, se urca în turn, scutura scripeții* uriași și începea să învârtă o manivelă [...]. Apoi în mers agale, bătrânul cobora scările, ieșea în curte, se oprea în mijlocul ei, citea cu voce tare ora exactă de pe ceasul din turn și, dacă era în timpul lecțiilor, făcea iute o socoteală, tot cu voce tare, cam cât mai rămâne până la recreație. Putea să fie împovărat de treburi, putea să fie asaltat de griji, la secunda exactă, clopoțelul suna, în mâna lui, sfârșitul orei.

N-am spune însă adevărul întreg, așa cum ne-am propus, dacă n-am adăuga că erau totuși câteva zile pe an în care moș Timofte nu mai respecta ora exactă. [...] Erau zilele de dinaintea vacanței, ultimele zile de școală. În acele zile, de câte ori dădea semnalul de recreație, moș Timofte greșea cu regularitate. Suna clopoțelul cu câteva minute înainte de ora obișnuită. [...]

Altminteri, moș Timofte era omul cel mai corect și mai cinstit care se pomenise pe acele meleaguri. În cei cincizeci de ani de când deretica* prin școală nu lipsise și nu întârziase niciodată de la slujba lui. [...] Pe cei care fugeau de la ore îi dibuia în orice ascunziș, oricât de iscusit ar fi fost ales, ceea ce nu era deloc ușor pentru că atât curtea, cât mai ales grădina școlii, nesfârșită, ca orice spațiu al amintirilor din copilărie, și plină de pomi, de copaci uriași cu scorburi înfricoșătoare, de tufișuri, de tot felul de clădiri și ziduri cărora nu li se prea ghicea rostul, ofereau ascunzișuri cu duiumul. Îi dibuia oriunde pe chiulangii [...] și-i ocăra năprasnic cu vorbele. În acele momente puteai să afli de la dânsul toți oamenii de seamă pe care îi dăduse școala de-a lungul generațiilor, dascăli, profesori, scriitori, artiști, savanți, „oameni care au înțeles că școala este un cuib în care înveți să te înalți în văzduh”.[...]

Mare lucru era însă când ținea moș Timofte la cineva. Erau elevi cărora le-ar fi deschis la orice oră din zi și din noapte sălile de clasă, de laborator, sala de gimnastică, chiar dacă ar fi trebuit să trudească apoi ore întregi pentru a rândui lucrurile ca mai înainte. [...]

Dar, pentru a te bucura de prețuirea și ajutorul lui moș Timofte, trebuia să fii un elev de „prima mână”, ce mai! un model între modele. Și dacă moșul te trecea printre protejații lui și se întâmpla să ai vreun conflict cu pedagogii, îți anticipa viitorul în fața lor cu o siguranță nemaipomenită. Era de ajuns să dea două, trei exemple de oameni mari care fuseseră cândva în situații asemănătoare, cu acel belșug de amănunte al sincerității și al nădejzii, și profesorii începeau să privească altfel lucrurile și să-și cam schimbe părerile. Pentru că bătrânul vorbea deschis, adevărat, privea drept în ochi și se pare că nu greșise niciodată când luase apărarea cuiva.

Constantin Chiriță, *Cireșarii* (fragment)

*orologiu – ceas de dimensiuni mari, fixat pe fațada unei clădiri sau pe un perete; ornic

*hulubi – porumbei

*scripete – dispozitiv care servește la ridicarea unor greutate

*a deretica – a pune ceva în ordine, a aranja; a face ordine și curățenie

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *recreație*, *nemaipomenită*. **4 puncte**
2. Menționează rolul virgulei din secvența *plină de pomi, de copaci uriași cu scorburi înfricoșătoare, de tufișuri, de tot felul de clădiri și ziduri*. **4 puncte**
3. Explică modul de formare a cuvintelor subliniate din secvența: *iar primăvara, hulubii sau ciorile sau alte zburătoare, în zbenguiala lor, grăbeau mersul vreunui minutar*. **4 puncte**
4. Transcrie două cuvinte care conțin diftong din secvența: *chiar dacă ar fi trebuit să trudească apoi ore întregi pentru a rândui lucrurile ca mai înainte*. **4 puncte**
5. Formulează, în câte un enunț, două idei principale/secundare din textul dat. **4 puncte**
6. Precizează, într-un enunț, motivul pentru care orologiul nu funcționa uneori în timpul iernii. **4 puncte**

B. Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să caracterizezi personajul moș *Timofte Păstrăvanu* din textul dat. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să prezinți două trăsături ale personajului ales, prin valorificarea textului dat;
- să ilustrezi două modalități de caracterizare a personajului ales, prin câte o secvență comentată;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti precizarea privind numărul minim de cuvinte.

SUBIECTUL al II-lea

(36 de puncte)

Citește următorul text:

Una dintre cele mai vechi clădiri ale Aradului, un important punct turistic pentru cei interesați de începuturile școlii românești, este Preparandia* Română, cea mai veche școală pedagogică românească și printre primele din Europa, înființată la Arad în anul 1812, din ordinul împăratului Francisc I.

Ea merită vizitată atât pentru muzeul prin care se reface atmosfera școlii românești de acum 200 de ani, cât și pentru o inedită expoziție de jucării, de multă vreme uitate, pe care o găzduiește temporar.

Preparandia a luat ființă ca urmare a influențelor franceze care militau pentru deschiderea unor școli normale, prima școală de acest fel fiind întemeiată în 1810, la Strasbourg. Pe lângă școala arădeană, în Imperiul Austriac au mai fost înființate alte două școli similare, pentru sârbi și pentru greci. Cursurile au început în toamna aceluiași an, inaugurarea școlii fiind consemnată de Dimitrie Țichindeal, primul director al școlii, într-o broșură publicată un an mai târziu. [...]

Casa în care s-au ținut cursurile Preparandiei era proprietatea căpitanului orașului, Sava Arsici, care, văzând bunele rezultate ale școlii încă din primii ani, i-a donat clădirea unde se țineau cursurile lui Dimitrie Țichindeal. Vechea clădire a Preparandiei, aflată pe strada cu același nume, este astăzi unul dintre monumentele istorice de seamă ale orașului și face parte din ansamblul urban Arad, care este, de asemenea, arie protejată.

după Liana Păun, *Una dintre cele mai vechi școli pedagogice din Europa, înființată pe teritoriul actual al României*, www.pressalert.ro

*Preparandia – școală pentru pregătirea învățătorilor

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos.

- Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
  - anul în care a fost înființată cea mai veche școală pedagogică românească;
  - numele persoanei care a dat ordinul de înființare a primei școli pedagogice românești. **4 puncte**
- Scrie numele autoarei și titlul articolului din care este extras fragmentul. **4 puncte**
- Menționează genul și cazul substantivelor subliniate în textul dat. **4 puncte**
- Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând partea de vorbire prin care se exprimă: *Cursurile au început în toamna aceluiași an, inaugurarea școlii fiind consemnată de Dimitrie Țichindeal, primul director al școlii, într-o broșură publicată un an mai târziu.* **4 puncte**
- Transcrie două propoziții subordonate din fraza următoare, precizând felul acestora: *Casa în care s-au ținut cursurile Preparandiei era proprietatea căpitanului orașului, Sava Arsici, care, văzând bunele rezultate ale școlii încă din primii ani, i-a donat clădirea unde se țineau cursurile lui Dimitrie Țichindeal.* **4 puncte**
- Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată subiectivă, introdusă prin adverbul relativ *unde*. **4 puncte**

B. Redactează o narațiune de 150 – 300 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută în drum spre școală. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să relatezi o întâmplare, respectând succesiunea logică a faptelor;
- să precizezi două elemente ale contextului spațio-temporal;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti precizarea privind numărul de cuvinte.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie.

Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări (unitatea compoziției – 2 puncte; coerența textului – 2 puncte; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – 2 puncte; respectarea normelor de ortografie – 3 puncte; respectarea normelor de punctuație – 3 puncte; așezarea corectă a textului în pagină – 1 punct; lizibilitatea – 1 punct).